

Womhaj Bóh!

Číslo 43
25. oktobra.

Četnik 6.
1896.

Serbske nježelike łopjenka.

Wudawaju ło kóždy robotu w Smolerjez knihičičežetnu w Budyschtanje a ło tam dostacž sa sčtwórtlětnu pichedwólatu 40 w.

21. nježela po šwjatej Trojizy.

Čf. 6, 10—20.

Dobra rada ja šte čažy.

Schtóž je hdy se železnizy pšes hórkojtu krajinu jěł, lubošne wuhlady do dolinow a na hory snaje, wožebje hdyž klóucžko na nje šwěczi. To ło na nich nahladacž njemóžesč a ty ło nježiwasč, so jich tak wjele ludži hory wopytuja. Na dobo pak ło rjany wobras šhubi; tołsta čzma čze wobdawa a ło ida, kaž bychu hory čzah pózriete. Ty ničžo wjazy njewidžiš, wóczło do šameje nozy hlada. My njedoczałimi na tón wofomit čzamy, hdžez budžemy na kónzu tunela a šako šwětky džen wohladamy. Njeje to wobras čzłowjškého žiwjenja? Wone ło čažy, w kotrychž my tak rjez pšes šelene šahony jěžemy, w kotrychž ło bjes šrudoby a horja žiwjenja šwjekelimy a kaž džeczi wješeli pšed woblicžom našeho njebjeskeho Wótza šhodžimy. Ale tak njewostanje, ale, hdyž bješke runje hiščeže wšchitko wješele a jašne, čzłowjška žiwjenje na dobo do čžemnych dnjow, do čžemnych hodžinow dowjedže, kotrež jeho čzim bóle nastroža, dokelž njenadžujzy pšchińdu. Nahła šmjercž, bolostne čžerpjenje, šhudoba a nuša — tak móže to wšchitko njejabzy pucž našeho žiwjenja čžmowy ščziničž a wutrobu šrudnu! Šak wšchelake pruhowanje, kotrež wot wotkach, šak wšchelake špytowanje, kotrež wot nutškach na čzłowjška pšchińdže! A šchtož tele čžazy wožebje štrajšne čžini — njeje nam, kaž by ło k nam špytowač bližik, kaž něhdy k temu šnješej

w puščinje a Gethsemane a kaž by hlóš k nam prajik: Šdže je nětko twój Bóh? Šchto pomha tebi twoja bohabojašnosč, twoja wěra? „Džeržiš ty hiščeže twjerdže šwoju šwěrnosč?“ ło žona čžwilowaneho Šioba woprašča. „Božohnuj Boha a wumt.“ Šo by w tajkich štych dnjach derje wobstał a čžemne špytowanja dohycžeržy pšchewinyk, je nušne, šo ło ša nje wobroniš a pšchi-hotuješ, prjedy hač tu wone ło. Šusto ło žiwjenje i wojowanjom pšchiruna. Š wojowanju pak trjebasč brónje, kotrež dyrbi wojak w bitwje mječ. Šara derje japošchtol šawol w epistoli džeršniščeje nježele Čf. 6, 10—20 brón šchescžijana wopišuje, kotruž dyrbi šebi ja šte dny woblez. Wopomniš najwadžniške. Šow mašch dobru radu ša šte dny.

1. Nade wšchitko šapschimńče šchit teje wěry, i kotrymž šahašnyčž móžecze wšchitke žehliwe šchipy teho škeho njepšchecžela. Šchtož bješke šchit wojatej, to je wěra šchescžijanej, brón w bėženjach žiwjenja. Šdžez naš čzłowjška wědomnosč, wuměłstwo a móž wopuščeža, wěra hiščeže šwoju šakitazu a wobarnowazu móž wopokaže. Šchtož móže, kaž šchryštuš na šchizju, hiščeže prajicž: mój Božo, Božo, ty šy mój, Božo, tón ło tež pšes najhlubšche a najčžemniške hodžiny čžerpjenja šako k šwětku pšchebėžji. Šeno njepuščeže šwoju wěru! tak dyrbiš wšchitim čžerwjazym a ło bėžazym šobu-šchescžijanam pšchimołacž, pšchetož šchto je wojak bjes šchita w bitwje! A hdžez čžedža nam tónle šchit wuwinyčž a wutorhnyčž, dyrbiš na wšchě wašchne twjerdže

džeržec a radšo kwět, pjeniesy a kublo puschežic, hacž wëru, kotraž je tola skóncznye to dobnycze, kiž kwět pschewinje.

2. A wsmicze klobuť teho sboža a mjecz teho ducha, kotryž je Bože słowo. Brón dyrbi so spytowacz w dobrnych dnjach, so by so w słych wopokasala. Kať mjele cžłowjekam je hižo jadriwe słowo biblije wjazny troschta a mozy spožczylo hacž cžłowste słowo a cžłowski troscht. Luther praji: „Hdyž mje křaly slý duch pschima, ja psalm wuspëwam a wón so wotřali.“ Njepscheczelske wójsta so s kanonami a tšëlbami wotřelaja; wójsto staroscžow, nusy a hrëchow, kotrež nam žiwjenje křale czini, so jenož psches mjecz ducha, psches to „wiřane stei“, woteczëri. Dobra brón je Bože słowo, tyřaz křocz spytana w wojowanju duchow.

3. A modlcze so stajnje k Bohu w wšchitkej nusy. Žako něhdy Schwajzarřny do bitwy — to bšëche wola Sempacha — njepscheczelske wójsto wobladamšchi najprjedy so poklaknychu a — modlachu, njepscheczeljw jich wuřmëschujo prajichu: „Čzi hojasni ludžo na šwoje kolena padnu, woni chzedža nař wo hnadu prořnyč.“ Aš Amstřiřny buchú bórny pomucženi, jako Schwajzarřny burjo modlitwu wuspëwawšchi postanychu a so na nich wolichu a jich pobichu. Čzi, kiž bëchu so modlili, dobnychu, čzi, kiž bëchu šwoje šmëchi mëli, buchú sanicženi. Kaž dyrbi wojak šwoju wëž nawuknyč, tať dyrbi křesčijan to šwoje, wëru a modlitwu wuknyč, so by smužitoscž a dobnycze w slých dnjach mël. — Bjes kopařa łódžnik na morjo njejedže, bjes brónje wojak do bitwy njeňdže. Tať njeřmje tež křesčijan bjes wëry, bjes Božeho słowa a modlitwy do cžëmnych dnjow šwojeho žiwjenja hič, wo kotrychž ničto njewë, kať křëtije móža na njeho pschicž.

D:erž so ducho, hotown,
Staň, wšmi šwoje brónje;
Wachuj, modl so, čzař je slý,
Huřto so nětk šhoni,
So tež tnyh
Wëřjaznyh
Satan druhdy spyta
A jich šawjesč pnta.
Hamjen!

S czežkeho cžaka.

5. Czežke spytowanja. (Potracžowanje.)

Majřurowišcho šahadžesche mór w Starým měšče w Draždžanach. Ša jenicři tydžen je tam mór jedyn dom ša druhim wupróbnil. Hdyž bëšche na Scheffelskej hařny pošledni wobydleť šemrjet, žyłu hařny na wobëmaj kónzomaj s deřkami šabichu.

Hdyž bëšche tale žaložna khorosč žastala, mëjachu žyłe Draždžany lëdma hiřcže 500 wobydlerjom.

* * *

Wo wšchëch tutnyh podawkach njebšëche Jan ničžo šhonił, dokelž bëšche daloko wot Draždžan prjecž. Šapoczatk lëta 1638 bëšche je šwojim polkom do južnyh Němžow cžahnył. W někotrej bitwy bëšche tam pobnył. Wójniřke šbože bëšche jecho stajnje pschewodžalo; nawjedowarja Łöšera pak, jecho wótzowškeho pscheczëla bëšche njepscheczelska kulka morila. To bëšche wulka šrudoba ša Janowu cžucžiwu wutrobu.

Škóncznye wrócžichu so šažo k wótzowškim šahonam. Kurwjerč bëšche pschitajal, so ma so Janowy jëdny polk wrócžicž, so by Draždžany šchitowal, dokelž šažo Šwejdowo w tamniřchich štronach pakosčžachu.

„O kať budža so wšchitny wjeřelicž, nan a macž a bratr Šandrij a Šebanež knjes a knjeni, hdyž na šwojim nahladnym wyřokim konju psched jich domom šastanu! Kať budže so macž šawjeřelicž, hdyž šwojeho Žana šažo šmëje! A nan? hdyž jemu powjedam, kať derje šym so w křždej bitwy bil!“ Tať pomřyli šëbi Jan.

Wbohi Žano! kať budže to wšchitko cžiježe — cžiježe hinať!

Psched domom bohatty Šebanež pokasta jëdny. To bëšche Jan, kotryž bëšche je šwojim polkom do Draždžan šacžahnył.

„Kať bëšche tam wšchitko cžicho! myřlesche šëbi, hdyž po šthodach horje džëšche.“

Durje so wotewrichu.

„Macži, najlubšcha macži!“

„Žano, mój šhno!“

„Šandrijo, mój lubšchi bratřiko!“

„Luby bratřje Žano!“

„Kať šče tola blëda, luba macži? Šdže dha pak macže nana?“

„Wumrjet je!“

„Najlubšchi mój Božo! Nařch luby nan njebohi!“ šawola Jan, wóťje šdychujo.

Wbohi Žano! To bëšche šrudne šařowidženje!

Popódnju štejachu na cžichim měšacžku, tam, hdyž žypreřny, žarowaze wjerby a šchatomy žiwjenja šwoje hałosy rospichesčëřachu, na Božej roli šchtyřjo šrudni ludžo.

„Tu wotpoczujetaj wobaj, wo kotrež žarujemoj“, džëšche s cžicha Šebanež knjes k Žanej.

Dolho tu štejachu hluboko nucži na šrudnym měštnje. Wšcho bëšche cžicho a mjelcžesche. Ženož šolobit šahwiřda s daloka, kaž by wjedžal, so je tón, kotryž tu pod Božej rolu wotpoczuje, tať radny pošluchal w šelenym haju na šolobitowe hwiřdanje.

„Lubšcha macžërka!“ džëšche Jan, „nětko čžu ja byčž wasch šchit a wascha šepjera.“

Šso wë, dolho Jan pschi šwojich lubyh wostacž njemóžesche. Hdyž so domoj wrócžachu, wotczakowasche jecho hižo dragunar je šawřenym listom. Jan cžitasche. „Tu je nowa pschitajnja. Š dwë ščež ludžimi dyrbjú Wilsdruffsku krajinu pschehanjecž“, džëšche k macžeri. Do Wilsdruffa bëšche so cžejóda Šwejdow nawalila a bëšche tam pakosčžila. A štrařni padušchi pakosčžachu a šapalachu hiřcže w Wilsdruffškej wokolinje.

Hižo na druge ranje nastaji so Jan je šwojim polkom na pucž. Kať nadobny bëšche wón pachol, hdyž s mlodořtnymi mozami psched šwojimi jëdnyimi psches město jëchasche. Pschi Wilsdruffškich wrotach kiwařhtaj jemu macž a Šandrij pošlednje božemje.

Dolho njebudu, potom so šažo k wamaj wrócžu!“ pschitwola hiřcže jimaj. Potom šapřstachu jecho hudžbni.

Ša ři dny so Jan je šwojim polkom wrócži. Šwejdškeho rytmiřchtra Štedingera a jedyn a dwazycžoch jëdnyh bëšche šajal a pschijwedže jich do Draždžan. Kurwjerčkej dyrbjesche šam powjesčž wo tym pschijesčž. To bëšche šwjeřelazy wotomik ša Žana, hdyž jemu kurwjerč psched wšchëmi wošëbnymi dwóřřkimi knjesami rukú pošřicži a džëšche: „Wón je smužitý offižer; šym jemu cžestne město pschijudžil. Šwejdá cžehnje pscheczëwo mojemu šwërnemu měštej Freiberg; te njech pomha šakitacž.“

(Potracžowanje.)

Pschihotowanje na reformaziřki šwjedžen.

W bližichim cžaku budže našcha žyrtej šwóř reformaziřki šwjedžen šwjecžicž. Duž čžemy lubyh Ššerbam pošřicžicž horřtku řjanyh powjesčžow, na tutón džëň so pocžahowazyh.

I.

Šed'n twjerdy hród je našch Bóh šam.

Š šhërlušchemi je runje tať, kaž s cžłowjekami. Wone maja šwoje wošëbite podëňženja. Mamy drje mjele štow šhërlušchow. To je žyłe wójsto. Wšchitke šu džëcži šwërnnyh ludži. A tola šajke wšchelake podëňženja šu so jim dostake. Šara wulka wjetřchina šahe wumrje, njeřnata a njewošžarowana, we wšchej cžichocže šthowana. Nělotre šu žiwe psches hnadu wucžennyh ludži abo maja w šamotnořcži tať mjenowaných „wënz špëwow“ šwoje wobëžëne byčže. Ženož mjëřšchinje so poradži k cžesčži, k mozy a k knježenju pschicž w žylym křesčijanřtwje. Hižo jich narod

běšče wurjadny podawf, kaž narod kralowskeho křyna. Hiščeže w kolebzy wschěch woczi na nje hladachu a wschě wutrobny jim pschipadnychu. Wone maja tež wošebite čestne mjeno. Řětaju jadriwe khěrlusche, dokelž řu strome hacž do jadra a nješřu hłuche wohrjechi, pschi kotrychž je řkorpisna najlěpsche, ale tajke je řlōd- kim, řylnym a řytnim jadrom.

Mjes tutymy jadriwymy khěrluschemi pař maja Lutherowe khěrlusche přenje městno. Řōždy tutych khěrluschow je jedyn David, je pschezo 10000 řbil, hđžež je druhi jenož 1000 dobył. Wone řu najwošebniřche mjes kralemi a najmōžniřche mjes mōžnymy. Wone maja řtutki- a řlawyřpolne řiwjenje řady řebje. Ř řchtož hiřcheže přjedy řebje maja, to njemōže řadny čřlowjeř widžecž. Řa řōždy pad řu hiřcheže řivi a tež řo na niřdy nje- řda, kaž řo byřhu řhřly řo pschepodacž, na wumjeřt hičř a řo řkōncžnje pohrjebacž dacž. Řa to hiřcheže dawuo njemyřla, hđy by řo řim tež řmjercž pschpowjedala a čřelne přēdowanje mēlo. Řa tym njewumru, na tym mōža řo jenož wjēřelicž, pschetož čřim řuřčřiřcho bu wo nēkotrym prajene, řo je morwy, čřim dlēje je

ranju Řipsčřanřskeje bitwy na 17. řeptembra 1631 wot řwojeho wōjřka řapēwacž a po řkōncžnym dobyčřu podřakowa řo Řohu: „Řnjēs mōžny na wōjřkach, haj Řōh na njeřjēřach, tōn budže wēřče dobyčř.“ Řařo 100 lēt pořđřiřcho řpēwaju řōn ř řwojemu trořchtej w 1723 lēčže tamni nješbořowni Řalzburgřy, řiž bēchu řwo- jeje wēry dla wot řanatiřkeho řiřkopa Řirmiana wuhnacři. Řiřes tutōn řpēw wupokajachu řo pschēd nēřtom Darmřtadtom, kaž řwoje wopiřmo pschēdpořōžriřch, a dořtachu hořpodu. Řugenocři w Řran- zowřkej řanowřchowachu řōn na řchibjēřny jako řwōj pořlēdni řpēw: „Řed'n twjerdy hrōd je našy Řōh řam“. Řřlawny řudžbnik Řayerbeer je řōn teho dla do řwojeje opery pschijał, tak řo řōn nēřt tež na jewiřchēřu řařřlyřchriřch. Ř konzertnej řale nēmiřkeho mēřta bēřche řo na 3000 řudži řhromadžilo, runje bēřche řo wōjna 1870 řapocžala. Čřiřty wunowřk mējēřche wōtcžriřkim řamēřam řlužicž. Wōtcžriřke řlōřy řo pschēdnowřchowachu, kaž je prawje a pschpowřlucharjo řobu řpēwachu. Wōřpjet bē w pschēřawřach řlyřchecž: „Řarižřte řačžēnjēřne pschēřpolo piřkacž! Řarižřte řa- čžēnjēřne pschēřpolo!“ Řonzert dže ř kōnczej. Řiřchezo řařo

Řwařny čřah, w řerbjřkim muřeju wuřtajeny.

potom hiřcheže řiwy. To je řnata wēř. Přjedy wschittich pař krocři kaž řaw tutōn řpēw: „Řed'n twjerdy hrōd je našy Řōh řam“. Řrawje derje wēmy, řo je wōn wobđžēlanje 46. psalma. Tuta podobnořč je řyľe řřawna. Řle hđy je nastal, hacž 1529 abo 1530, to njewēmy, ř najmjēřřcha niž ř wēřowēřu. Ře to dže wořebitowēř najrjēřřchich řjēkowsřkich řpēwow. Řjewēřch wēřče, hđy řu nastale, ale njeje to dale řane wulke nješbože, njēřjēbasch wřchaf tež wřchitko wjedžecž. To je dořčř, řo je tutōn khěrlusch ř řyła nastal a řo řōn mamy. Ře to najkřařniřchi řutherřki řpēw mjes wřchitkimi řutherřkimi řpēwami, řyly muř, po byčřu a po wawřnjju, nam w tutym řpēwje pschēd woczi řtupa. Bē to jeho najlěpschi řpēw a řpēřchnje, kaž byřhu Řōži jandželjo řami pōřbli byli, pschēlecři wōn řyly nēmiřki křaj. Řižo 1532 mōžēřche Řchwein- řurtřta wōřada tutōn řpēw pschēčřiwu woli řwojeho řararja řa- nowřchowacž, w noży řapēwachu řōn džēčři na hařach, řo by řo pucž wuhotował řa řēřormaziju, a tuta bōřřy na to nasta. Řelanchton řlyřchēřche řōn wot jēnejē řolēčři řpēwacž w čřēřkim čřařu a prajēřche: „Řpēwaj řolēčřta, njewēřch, řaf wulřich řudži nēřtle trořchtujeřch!“ Řēřřtōřt pořđřiřcho da řōn Řuřřaw Řldolf na

wola řo pschēř řalu: „Řiřchēřpolo!“ Řapalny miřchtr njemōže řinal, dyrři porjad pschēmēnicž a powjēřchicž. Wřcho je napjate wulka čřiřchina nastanje. Ř taknym řijom řo řlepnje, a piřkazyř herřam pschpowokaj řo řapocžatř. Řle řajři křuch! Řlōřowe pruhri napjēlnja řyly řalu ř khěrluschow: „Řed'n twjerdy hrōd je našy Řōh řam!“ Řirektor je derje wuřwolil — to je najrjēřřche řa- čžēnjēřne pschēřpolo!

Řo wulkej bitwje a dobyčřu pola Ředana řapocžla řchtwōřty armeekorps řařo řwoje dřōhowanje do Řariřa. Řataillon Řurin- řkich dyrřjēřche řwoje přenje nōžne řēhwo w jēnej řyřkwi mēčř, wōjazy řēžachu we řōdži, wřchřy w dřařtnej řomorje. Řižo hđyž wjēčřorne řmēřki wřřōke řyřkwine wōřna ř čřēmnořčřu pokrwyřachu, řapocžachu řmjercž řpřōřni wōjowniřy dřēmacž. Řenož čřiche řchēřřtanje wōřiwjēřche tam a řem tutu řwōjatniřu. Řřwřatowēřnořč čřmicžři řorjēřche wutrobny a wōdžēřche řēdženje ř řubym w domiřnje, a tola řačžēři dopomnjēčže na řwawne bitwy, řelniwōřčř řa panjē- nyřmi a řranjēnyřmi towarřchemi, řorde řačžucže, řo bēchu řobu řa řlawu a řbože wōtcžriřny wōjowali, řpar ř wocřow, a řōždy čřujēřche, řo hiřcheže nēřchto ř řkōncženju dnja pōbrachuje. Řuž řallincža

